

12490

Whipple
Zandhu G. G. G.

1893

891.93

2-85

891.99
7-85

ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ

ՆՈՒԱԳՆԵՐ

ՄԻՀՐԱՆ ԹՈՎԱԾՆԵԼՍԵԱՆ

Զար մարդիկ երգ չ'ունին:
ՇԻՆԼԵՐ

ԵՐԿՐՈՐԻՏ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

330

معانی و نظارت جلیله سنک ۱۳۶۷ نومبردی رخصتنامه سیله طبع اولمشدد

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

1893

891.99
7-81

202

ՅԱՆՄԱՐԻՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿ

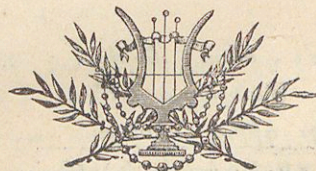
ԳԵՈՐԳ ԷՖ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆԻ

2003

3857

ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ
Ն ՈՒ ԱԳՆԵՐ

ԱՌՋԻՆԵՎԸ

Իմ գառնուկիս սիրտն է
Զուտ, մաքուր ոսկի .
Ինձի մշտիկ կընէ ,
Կը պառկի խօսքի :

Երկու աշուկներէն
Զինքն ըրի պաշիկ .
Թարթիչները խըփեց ,
Գիրկս ըրաւ պաճիկ :

Օրուան լուսէն առաջ
Կեղնէ վաղառտուն .
Թռչնիկներուն հետը
Ինքն ալ է արթուն :

Քանի վերան նայիմ
Սերտըս կը բացուի .
Թուշն է կարմիր խնձոր
Եւ աչուին ծաւի :

Եկո՛ւ, անուշ մարիկ,
Մանչս օրօրենք
Եւ զիրար սիրելու
Ուխտերնիս նորենք :

Դո՛ւն, ո՞վ ազնիւ կընիկ,
Կարժես հարկ հարկինք .
Դո՛ւն, իմ խեղճուկ տունըս
Դարձուցիր երկինք :

Ի՞նչ աղւոր է աղբաս,
Ճիշդ քեզ է ելեր .
Աչքդ աչքն է, մազն ալ
Վարտիդ սեւ թելեր :

Ա՛ռ գառնուկս, տաքուկ
Ծոցիկըդ պառկի .
Նորէն նորէն երգէ
Երգերդ հրեշտակի :

Հ Ի Ն Ա Ի Ո Ւ Ր Յ

ՋՈՅԳ ՄԸ ԱՂՔԱՏԻԿ ԹԻՆԹԻՆՆԵՐ

Աղքատին տունը չ'ըլլար հարկ հարկինք,
Բունիկն է անշուք, բայց հոն է երկինք :
Հոն խաղաղ ժամեր, լուր օր, կիրակի,
Գիշերներն են լոյս առանց ճըրագի .
Սէրն է լոյս սրտին, աչկունք թող մթենն,
Մութն առտու կ'ըլլայ մի քիչ առեւնէն :
Ձեռք ձեռքի տուած, այր ու կին թինթին,
Քիչ քիչ մօտ կուգան մահուան անդունդին .
Բայց երբ ծածկը ին խոնաւ հողուն տակ՝
Մեր մէջ կը թողուն բարի յիշատակ :

Աղքատին տունը չ'ըլլար հարկ հարկինք :
Բունիկն է անշուք բայց հոն է երկինք .
Ջուն ճըմեռ օրով թրթրուի լաթեր,
Խեղճուկ ծերուկին կըրակն է հատեր .
Բայց դեռ չէ մարեր սէր սըրտին կըրակ,
Կ'ուզէ տուն դառնալ լեւի լեցուն տոպրակ,
Կուրծքը հովերուն կը վազէ չորս դեմ,
Իր որբ թոռանը հաց ճարէ պիտի .
Կեցցէ՛, ազնիւ ծեր, ազգիդ ես պարծանք .
Վրայ ձըգոց չես, չե՛ս դլխու փորձանք :

Աղքատին տունը չ'ըլլար հարկ հարկինք,
 Բունիկն է անշուք, բայց հոն է երկինք.
 Խրոսիին վրայ քով քովի դիզուած,
 Մամ պապն ու թուռնիկ կը կրծեն չոր հաց.
 Բայց բռնի պահքն այն սիրով կը տանին,
 Զրկանքի վարժած ծերն ու պատանին.
 Միայն թէ հացը տունէն չիպակսի,
 Տարին բոլորուի առանց վընասի...
 Աստուծմէ ի զատ յոյս չիկայ մարդէ,
 Կուշտն անօթիին մանրը կը ջարդէ:

Աղքատին տունը չ'ըլլար հարկ հարկինք,
 Բունիկն է անշուք, բայց հոն է երկինք.
 Ծերն երբ տուն դառնայ պառուկն ձայնն անուշ
 Կ'ըսէ, « Ո՛րք ես, մա՛րդ, ինչո՞ւ կուգաս ուշ,
 « ծակախդ քրտինքը սրբել դա՛մ քովքդ.
 « Մեղք որ կը մաշուիս յօժար կամքովքդ.
 « Քեզի՞ է ինկեր յոգնիլ օրն ի բուն,
 « Զեռքէս որ ելնես գլխուս կուգայ ձուն.
 « Հերիք զիս մատնես մահուան դողերու,
 « Ասանկ տատելով հլընդեցար հերու:

Աղքատին տունը չ'ըլլար հարկ հարկինք,
 Բունիկն է անշուք, բայց հոն է երկինք.
 « Խնչ կ'ուզես, հողի՛ս, անձարակ էրի՛կ,
 Կ'ըսէ ծերուկը. « Հերիք է հերի՛ք
 « Անուշի՛կ կընիկ, էրիկդ է կտրի՛ճ,

« Հարուր տարի մը մը կ'ապրի քիչէն քիչ,
 « Նորերէն վախցիր, պատասխան չիտա՞ս,
 « Ո՛ւր գացին, ո՛ւր են նոր հարս նոր փեսաս,
 « Ա՛խ, սիրտս է խոցուած, հողն իջան զատ զատ.
 « Աննըմա՛ն հարսըս, որդիս հարազատ: »

Աղքատին տունը չ'ըլլար հարկ հարկինք,
 Բունիկն է անշուք, բայց հոն է երկինք.
 Հոն խեղճ պառուկիլը դիշեր եւ ցերեկ,
 Սաղմոս կը քաղէ, կը կարգայ Նարեկ.
 Աստուծոյ վախով օրերն են լեցուեր,
 Ազօթից թեւօք հողին կ'ելնէ վեր.
 Կիրակի առաւուն կ'ընէ ճար ճարակ,
 Ժամ կ'իջնէ տեսնել անմահ պատարագ.
 Ո՛վ հրաշալիք իւր սուրբ հաւատքին,
 Վիշտը կ'սխտիուի, երնե՛կ քեզ, ո՛վ կին:

Աղքատին տունը չ'ըլլար հար հարկինք,
 Բունիկն է անշուք, բայց հոն է երկինք.
 Հոն խաղաղ ժամեր, լուր օր, կիրակի:
 Գիշերներն են լոյս առանց ճըրաղի.
 Սէրն է լոյս սրտին, աչկունք թող մթնեն,
 Մութն առտու կ'ըլլայ մի քիչ ատենէն.
 Զեռք ձեռքի տուած, այլ ու կին թինթին,
 Քիչ քիչ մօտ կուգան մահուան անդունդին.
 Բայց երբ ծածկըլին խոնաւ հողուն տակ,
 Մեր մէջ կը թողուն բարի յիշատակ:

Մ Է Ն Մ Է Ն Տ Ա Տ Ի Ս

Մէ՛ն մէ՛ն տատիս , մէ՛ն մէ՛ն տատիս .
Ո՛վ սրտիս սէր , անո՛ւշ որդիս :

Թաթիկդ ինձ տուր իմմէկ հատիկ ,
Քալէ տեսնեմ աստիկ , աստիկ .
Այն ի՛նչ աղւոր տատիս կ'ընէ ,
Չեմ կըշտանար , որդեակ , քենէ :

Մէ՛ն մէ՛ն տատիս , մէ՛ն մէ՛ն տատիս .
Ո՛վ սրտիս սէր , անո՛ւշ որդիս :

Չեռքըս թող տուր , աղատ քալէ ,
Մի՛ ոտք առնեմ հեհըւալէ .
Մի՛ ճորճըրար , մ'ընեմ տիտիկ ,
Ապրի՛ս , որդեակ իմ պըտըտիկ :

Մէ՛ն մէ՛ն տատիս , մէ՛ն մէ՛ն տատիս .
Ո՛վ սրտիս սէր , անո՛ւշ որդիս :

Ահա քալեց իմ անուշիկ ,
Տատիս ըրաւ յուշիկ յուշիկ .
Ահա որդիս ըրաւ մէ՛ն մէ՛ն ,
Մոռցայ գընաց հողերս ամէն :

Մէ՛ն մէ՛ն տատիս , մէ՛ն մէ՛ն տատիս .
Ո՛վ սրտիս սէր , անո՛ւշ որդիս :

Բռնե՛մ , բռնե՛մ , հա՛ , բռնեցի ,
Չէ՛ , չեմ իյնար , քիչ մը կեցի .
Մօտիկ եկու քիչի՛կ , քիչի՛կ ,
Աչուկներէդ ընեմ՝ պաշիկ :

Մէ՛ն մէ՛ն տատիս , մէ՛ն մէ՛ն տատիս .
Ո՛վ սրտիս սէր , անո՛ւշ որդիս :

Ալ մարդ եղար , ելիր ոտքի՛ ,
Քեզ չեմ օգնեմ առանց պէտքի .
Ասկից ետքը , անուշ որդիս ,
Ինքիր գըլխուդ քալել պարտիս :

ՆԱԽԱՎԱՐ ԳԻՐԳՈՐ

Ն Ա Խ Ա Ն Ա Չ

Դատաւորներն ինչո՞ւ նստեր կը խորհին
Արդար պատիժը տալ թըշուառ Գիրգորին.
Գիտեմ յանցաւոր եմ, ձեռքս առի դանակ,
Թող օրէնքը վըրաս տանի յաղթանակ.
Միայն թողէք կանգնիմ պատիւիս պաշտպան,
Զըլայ թէ կարծեն զիս գըձուձ մարդ ասպան:

Նայեցէք հասակիս, չափիս վիթխարի,
Ծովուն հետ կռուեր եմ ես վաթսուն տարի.
Հիմա ճիտս է ծըռեր, եղայ խայտառակ,
Թիկունքքս կորացուց կինըս անառակ.
Կարճ կապեմ, Աչքքին՝ ելաւ խելք դըրաւ,
Ըստըկի մը եղայ աս է սրտիս ցաւ:

Նախանձն էրկան մը սիրտ կը կրծէ, կուտէ,
Մինչեւ երբ լըռէի, խաբուէի սուտէ.
Կընի՛կ, ըսի օր մը, ալ ելար աչքէս,
Ընտո՞ր ատ բանն ըրիր, չելամ զարնեմ քեզ.
Անկըճիդ ոսկի օղ, նաղիդ փոխան սէր,
Տուն մը, կրակ, ճըրագ, ի՞նչըդ պակաս էր.
Զիս ինտո՞ր փոխեցիր խըլլոտ երգողին,
Ինտո՞ր դուռըդ բացիր, տուիր անկողին:

Բերուցիկ .՛.՛ վախցար հա՞ ճերմակ մազերէս,
Թո՞ւհ քեզի, գլխաւորդ ասա՞նկ կը սիրես.
Ես ալ մարդ եմ, ես ալ տեսեր եմ աղւոր,
Պատէմիք աղջիկ շա՛տ. հարս քի՞չ քողաւոր.
Բայց աղւոր տեսնալուս չեկայ փափաքի,
Կեանքիս մէջ քենէ գտաւ մէկը չի պագի.
Հասուկ տըղաք ունինք, խելքըդ տուն կանչէ,
Ամո՞թ է բրածըդ, ըլլալիք բան չ'է.
Տունըս գըժոխք ըրիր, եղար սատանայ,
Ետքը, չեմ խառնուիր, երբ աչքքս դառնայ.
Քեզ կը սատկեցընեմ, կ'առնեմ ոտքիս տակ,
Արունըդ կը խմեմ, գիտնաս հա՛, տաք տաք:

Ա՛խ, դատաւորներ ա՛խ, ա՛խ Աստուած վըկայ,
Ասանկ ըսկըսողին ետքը հոս կուգայ.
Ալ ի՛նչ երկայն ընեմ, աղտ եմ աշխրբի,
Արուն ելաւ ձեռքէս, կընի՛կըս զարկի.
Կործանեցայ, փըլայ, տունս է աւերակ,
Մարեցաւ կըրակըս, մարեցաւ ճըրագ.
Որբ արգաքքս գլխուս թող անէ՛ծք տեղան,
Երբ աս գիշեր նրոտին արցունքի սեղան.
Զօրքերուն ձեռքովըս ես զիս մատնեցի,
Ալ ի՛նչ վըկայ պէտք է, ի՛նչ դուռ դըրացի.
Խլիւրդած կաւատներ մահէ կը դադան,
Անպատիւ կեանքի սեղ կը նտրեմ կախալան:

Փաստաբա՛ն, չ'ըլլայ որ սա նա թախանձես,
Կը խալըսիմ, կ'երթայ. մեռայ նախանձէս,

ՅԱՆՈՒՆԻՆԻ ԳՈՎԱՍՏԱՆՔԸ

Շահածուկիս աշուկները
Մէյմէկ դոհար են անդին .
Աշխրքիս մէջ ասանկ հարսը
Լոյս եւ արեւ է կեանքին :

Մովին քովիկ , դէմն է նստեր ,
Հարսնուկըս կար կը կարէ .
Ինչ անոյշ է մըխիթարուիլ
Եւ ոյժ գտնել տըկարէ :

Իմ աղւորիկ Շահածուկըս
Առջինեկը մանչ բերաւ .
Ինք կաթ կուտայ իմթոռնեկիս ,
Կանանց սլարծանքն է իրաւ :

Մութն ի լուսուն , ժամկուշ չեկած
Աւեր , սրբեր , կոկեր է .
Սոթաըւորեր լաթի կ'իջնայ
Ձիս ազատեց հոգերէ :

Զմայլեցայ վարդ այտերուն
Եւ ոսկեթել մաղերուն ,
Սոխակի պէս կը ճըլըլայ .
Զեմ գիմանար նաղերուն :

Զայնը սիր՝մ , մանչը գրկեր
Անոյշ երգով կ'օրօրէ .
Թող հարսիս պէս հարազատներ
Միշտ ծընին հօր ու մօրէ :

Երնե'կ ինծի , հըրեշտա'կըս ,
Սիրտըս շէնցաւ , աս ո՞ւր եմ .
Գալէդ ի վեր տունն է դրախտ ,
Ինչ բաղդաւոր կեսուր եմ :

Ընել ըլլալ՝ իմին հարսիս
Մաքուր սրտին նըշանն է .
Եփող թափող տանաիկինըս
Զը տարբերի շուշանէ :

Փա՛ռք քեզ Աստուած կարգըւելով
Տըլուս գըլխուն խեր եկաւ ,
Աղնիւ ազգիս զաւկըներուն
Ասանկ հարսեր տո՛ւր կարգաւ :

ՏԵՐ ԳԷՈՐԳ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ո՛վ Արծրունի, սրբակրօն տէրաէր,
 Ինձ յընդլ քընարս ու լուել պարտ էր:
 Ինչպէ՞ս դադրեցան աչքերուդ արցունք,
 Ինչպէ՞ս պարզեցան զերթ երկնից բարձունք.
 Մահն առաւ զաւակ, աղջիկ, երէցիկն,
 Քեդ սեւ սուգ խոթեց կրկին ու կրկին.
 Եւ նախանձ աշխարհ, ա՛յր բարեհասակ,
 Ճակտիդ քոյրեց փուշերէ պրսակ.
 Բայց դո՛ւն, անվեհեր կ'որճաս Սուրբ Գիրք,
 Գլխիկդ, Յիսո՞ւսի հանդշեցաւ ի գիրկ.
 Եւ արդ սփոփուած կ'իջնես յարածամ,
 ՁԱտուած հռչակել իմասդիւդ, Սուրբ Ժամ.
 Հայ Քահանայիդ պէտք չէ Յորեւան,
 Բարի անունդդ կ'ապրի յաւիտեան.
 Հարիւր հինգ տարի սուրբ կեանք վարողին,
 Վարքն առանց քընարի ինքնին ներբողին.
 Խորտակէ՛, լըռէ՛, ո՛վ դու հէգ քընար,
 Ձոր Ատուած պատուեց պատուել չեա կրնար:

1001
 1656

ՏԷՐ ԳԷՈՐԳ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՍՆԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳԸ

Բնատնի յապրիմ տակ

ԵՐԻԿԸ

Սընանի, ի՛նչ ամախ, վարկըս կոտրեցաւ,
 Չը մեռայ, կ'ապրիմ, այս է սրտիս ցաւ.
 Շուկան կեցեր է, չի կայ առուտուր,
 Բան չունիս գըլուխդ քարին վատին տուր:

ԿՆԻԿԸ

Եկո՛ւ, խեղճ մարդս, գըլուխ լիու տանք,
 Այս նեղ օրերէն կ'անցնինք անվտանգ.
 Չորս դին կործանող, փըլող փըլողի,
 Սընանիներէն ո՛վ, սրո՛ւ սըրդողի:

ԵՐԻԿԸ

Կընի՛կ, ի՛նչ կ'ըսես, խեղճդ չի հասնիր,
 Կընա՞ս աչք առնել չոր հաց ու պանիր.
 Կընա՞ս գրկուիլ առանց գանգաւի,
 Բաղդին դէմ կուռիլ ճակատ ճակատի:

Կ Ն Ի Կ Ը

Դո՛ւն ողջ եղիր, մա՛րդ, հոգե՞դ ըրեր ես,
Վաղը Աստուծ մո՛վ կ'ելլենք պարզերես.
Ինչո՞ւ, չե՞ս հաւտար թէ ես կեցեր եմ,
Ձեռքէս բան կուգայ, թէ քեզ կը սիրեմ:

Ե Ր Ի Կ Ը

Ինկած էրիկդ ինտո՞ր կը սիրես,
Ծերացայ վախցիր ճերմակ մաղերէս.
Ա՛խ, չէի՞ր ուղեր հարուստ ամուսին,
Հիմա կ'ապրէիր չէն սիրտ, միասին:

Կ Ն Ի Կ Ը

Դուն գլխաւորս ես, քեզ սէր ուխտեցի,
Ա՛լ ի՛նչ աչք աընկեմ պըզտիկի մեծի.
Քեզ հեա ապրելու կը բաւէ չոր հաց,
Մազիդ ճերմակին բնաւ չեմ խորհած:

Ե Ր Ի Կ Ը

Ո՛վ խնդում երես աղնիւ կին բարի,
Քեզ կեանքիս ընկեր պարապ տեղ չ'առի.
Բաղդըս ի՛նչ ըլլայ, գիտեմ, դուն իմն ես,
Արիւնէս արիւն, մարմին իմ մըսէս:

Կ Ն Ի Կ Ը

Հերի՛ք աչքիս դէմ տանջուիս, հերի՛ք,
Օ՛ղ, մատնի՛, դռնա՛ր տար ծախէ, է՛րիկ.
Դուն բերիր, դուն տար, պէտք չ'ունիմ գարդի,
Ընեմ պարտքըս որ սիրտըս հանդարտի:

Ե Ր Ի Կ Ը

Ե՛ս, զաղիի՞դ դըպիմ, կընի՛կ, խե՞ղե ես ինչ,
Քեզ ի՛նչ կը մընայ, հինե՞ր, քո՞ւրջ կըռի՛նչ.
Բերնէս կը կտրեմ, չեմ խըմեր օղի,
Ձէ՛, մատնիդ պահէ, պէտք չ'ունիմ օղի:

Կ Ն Ի Կ Ը

Մէկ տարածիդ տեղ հազար կը բերես,
Քանի՛ անդամներ փորձը տուեր ես.
Հոգ չէ՛, սեւը ներս և ճերմակը դուրս,
Քիչ մը նեղ մտնել պարտքն է ամենուս:

Ե Ր Ի Կ Ը

Ես զիս կը ծախեմ, կը դառնամ գերի,
Միայն թէ կինըս երջանիկ ապրի.
Էրկան կը վայլէ ըլլալ խընայող,
Դործի տակ մաշիլ, ետքը մտնել հող:

Կ Ն Ի Կ Ը

Ձէ՛, այդ վեհ գըլուխդ թող չի գայ բարձի,
Գիտնաս որ սիրաւս քեզմով կը սլարծի:
Ձիս բարձրացուցիր աշխըրքի աչքին,
Փառքիդ ատրացայ, եղայ տանտիկին:

Ե Ր Ի Կ Ը

Ինչե՛ր ալ կ'ըսես, ո՛վ սիրտ մարգարիտ,
Դուռն ինքնին բարձր ես փառքով ճշմարիտ:
Քեզմով ուսայ հայր ըլլալ անվըհատ,
Պարտքս կը մաքրեմ, կ'ելլեմ բաց ճակատ:

Կ Ն Ի Կ Ը

Ո՛վ հին օրերու էրիկըս առիւծ,
Խարդախ սնտնէ՛ չես, գիտէի վաղուց:
Տըղոցս պատուոյն պահպանն արթուն,
Շէնքըս շընորհքս ես, սրտիս սէրն ես դուն:

Ե Ր Ի Կ Ը

Փառք քեզ Աստուած որ օտար կին չ'առի,
Բայց աղնիւ աղգէս աղջիկ մը բարի:
Հայ աղջիկներուն պատիւն է շըսակ,
Էրիկ կը յարգեն լի թէ՛ սին քըսակ:

Ը Ռ Մ Ե Լ Ը Ն Ի Ը

1890 Նոյեմբեր 10

Ազնի՛ւ, վեհ հոգիք երբոր տառապին,
Կերգեն հուսկ մի երգ նըման կարապին:
Եւ դո՛ւ, Մեկանիա, սգազգեաց քընար,
Երգէ՛, երգելէդ ես չեմ յագենար:
Դո՛ւ, վըսեմ հանճար, անդունդ, ծով հոգի,
Ոգէ՛ խ՛ հոգւոյս, խանդըդ բորբոքի:
Բայց, ո՛հ մի՛ կարծեր թէ փառք պուէտին՝
Կարապին նըման երգն, ըլլայ յեաին:
Տրտում ձայնդ ի սուգ աշիւ մի՛ մարեր,
Թող միշտ թրթըռան քընարիդ լարեր:
Ինչո՞ւ լըռելեայն թափես արտասուք,
Ինչո՞ւ սրտիկդ պատեր է սեւ սուգ:
Միթէ՛ չե՛ս գիտեր՝ ցաւոց բաժակէն,
Ճըշմարիտ քերթողք միայն ճաշակեն:

Բ.

Այս աշխարհիս մէջ, թեւաբախ կարապ,
 Անդին թեւոց տակ կը գտնէ պարապ.
 Մութ խորերու ծոց կ'իյնայ կ'անհետի,
 Ուր թըռիչն առնուլ չը գորէ պիտի.
 Ի վճար կը փորձէ թեւերն իւր նըկուն,
 Ընդ փայթ կը թաղուի յայն մըռայլ թագուն.
 Բայց դո՛ւն անմահ ես, կեանքդ վերջ չ'ունի,
 Երգել չ'ես կարող նման թըռչունի.
 Քընար ի ձեռին կանգնէ յաղթապանծ,
 Երգէ կենցաղոյս գաղտնիքն անթափանց.
 Իջի՛ր ծաղրել մահ ցուրտ շիրմին եզերք,
 Անցի՛ր երկնաալաց համայն տիեզերք.
 Երգէ՛ մինչ կ'ապրիս խանդիւ մշտատեւ,
 Երգէ՛ յետ մահու հոգիդ բոցաթեւ :

ԴՐԱԽՕՄԱՅԻՆ ԶՈՇԸ

Ես չի խմեցի սիրոյ ազրիւրէն,
 Որուն քով ծաղկունք անուշ կը բուրեն.
 Դէպ ի գերեզման ծռեր եմ պառաւ,
 Զիս կշառցուցէք, սիրոյ եմ ծարաւ :

Հարսնիք, քողք, պսակ չեմ ուզեր ըսի,
 Աղջիկ մընալով ի՞նչըս կը պակտի.
 Զ'առի փափաքս, քողքի եմ կարօտ,
 Տէրտէրն իմ ճակտիս չի կապեց նարօտ :

Պարապ տեղ մարիկս կ'ըմէր «Խենդ մ'ըլլար,
 Խօսք մըտիկ ըրէ, աղջիկըս, մի՛ լար,»
 Հիմա, խեղճ կընիկ, դարձեր է սեւ հող,
 Քովըս մարդ չիկայ - նազըս վերցընող :

* *

Ես չի խըմեցի սիրոյ աղբիւրէն,
Որուն քով ծաղկունք անուշ կը բուրեն.
Դէպ ի գերեզման ծռեր եմ պառաւ,
Զիս կշտացուցէք, սիրոյ եմ ծարաւ:

Ես սիրտ ծակեցի, ըսի, «Մարդ պապուկ
Թող աչք չի տնկէ աղջըկան փափուկ.
Հարուստ և աղւոր, շուտ կենեմ ձեռքէ,
Էրիկն ի՞նչ ընեմ. խաղ, պար հերիք է:»

Ա՛խ, ի՞նչ խենդ էի, ինտո՞ր չը գիտցայ,
Ինտո՞ր մօրկանքս մեծ մեծ խօսեցայ.
Հիմա միս մինակ նստեր կը ճգնիմ,
Մեծի էր աչքըս պղտիկն ալ չունիմ:

*
* *

Ես չի խըմեցի սիրոյ աղբիւրէն,
Որուն քով ծաղկունք անուշ կը բուրեն.
Դէպ ի գերեզման ծռեր եմ պառաւ,
Զիս կշտացուցէք, սիրոյ եմ ծարաւ:

Խեղացի վրթաւ իմ աղբարս ինէ,
Շուտ կարդուեցաւ, օրը օր կընէ,
Չ'առաւ ծախու կին, ի՞նչ պէտք ըստակի,
Իր կընկան հացը ինք կը վաստըկի:

Չունիմ չէնք շնորհք, պառուեր եմ հիմա...
Ո՞վ կ'ուզէ ըստակս եւ դըրախօմա.
Հիմա իմ չորս դիւ առաւ մտմըտուք,
Ո՞ւր են բերողներ խօսքկապ, նըշանաուք:

*
* *

Ես չի խըմեցի սիրոյ աղբիւրէն,
Որուն քով ծաղկունք անուշ կը բուրեն.
Դէպ ի գերեզման ծռեր եմ պառաւ,
Զիս կշտացուցէք, սիրոյ եմ ծարաւ:

Թող էրիկս ըլլար դարբին, կօշկակար,
Ի՞նչ փոյթ, աըղաքըս, զիս ալ կը հոգար.
Գիտեմ, ձեռքովքս տունս փլցուցի,
Կեանքիս պարտեղը փուռով լեցուցի:

Ես ցաւ քաշեցի կարճ խելքիս համար,
Մաղերս են քըթան, չեղած տղու մար.
Հիմա խռուեր եմ, տարիքըս լեցաւ,
Տունը մընացի, այս է սրտիս ցաւ:

Ե Ր Թ Ա Ն Ք

Ժ Ե Ր Ո Ւ Կ Տ Է Ր Տ Է Ր Ի Ն

Հին օրերու դըրացի,
Քեզի շատոնց սիրեցի.
Սրտիս սէրը կ'ընդունի՞ս,
Ո՛վ իմ անուշ աղաւնիս:

Կարմիր երես, թուշ խնձոր,
Վարդէ չրթունք մեղրածոր.
Ծով ծով աչքեր, սեւ մազեր,
Մօրկանս ուղածն ալ այս էր:

Հե՛րիք խալնիս, կարմըրիս,
Շիտակն ըսէ, կուզե՞ս զիս.
Տուն դա՛մ, մօրմէդ ուզե՞մ քեզ,
Ո՛վ, ո՞ւր խրկեմ աղջիկաւս:

Աղջկան պէտք է էրիկ,
Քեզ տէր կենալս է հերիք.
Հին օրերու դըրացի,
Քեզի շատոնց սիրեցի:

Եկու՛, աղջիկ, չէ՛, մ'ըսեր.
Շուտ կը սորվիս ի՞նչ է սէր.
Աղջկան պէտք է էրիկ,
Քեզ տէր կենալս է հերիք:

Նըշան բերե՞մ քեզ մօտնի,
Ըսէ՛, սիրտս չի հատնի.
Մ'ըլլա՛ր անդուծ, մ'ըլլա՛ր չար,
Հա՛, ըսելուդ չ'ես զըղջար:

Երթա՞նք ծերուկ Տէրտէրին,
Օրհնէ՞ս պըսակը մերին,
Ե՛կու՛. աղջիկ, չէ՛ մ'ըսեր,
Շուտ կը սորվիս ի՞նչ է սէր:

Հարսն էր պակաս իմ տունէս,
Սրտիս սիրածը դուն ես.
Ես աղքատ դուն աղքատիկ,
Տուն կ'ըլլանք քըթիկ քըթիկ:

Ո՛հ, չէ մ'ըսեր, ի՞նչ կ'ըլլայ,
 Ձեռքդ, սիրտդ իմն ըլլայ,
 Երթա՞նք ձերուկ Տէրտէրին,
 Օրհնէ՞ պըսակը մերին:

Եկ'ու որ տուն տեղ ըլլանք.
 Մէկ տեղ աճինք բաղմանանք.
 Ձաղուկնիս ալ նորատի,
 Թումպուլ թումպուլ պտըտի:

Աղջիկ, կ'ուզեմ մէկ խօսքով,
 Քեզ Աստուծոյ օրէնքով.
 Ա՛հ, չէ մ'ըսեր ի՞նչ կ'ըլլայ,
 Ձեռքքդ, սիրտդ իմն ըլլայ:

Քենէ ի զատ ո՞վ ունիմ,
 Ձիւ թէ թողուս կը մեռնիմ.
 Տե՛ս, քու կրակդ եմ ինկեր,
 Ձիւ մի թողուր անընկեր:

Սրտիս սէրը կ'ընդունի՞ս.
 Ո՛վ իմ անուշ աղանիս,
 Աղջիկ, կ'ուզեմ մէկ խօսքով,
 Քեզ Աստուծոյ օրէնքով:

ՏԱՆՏԱՆ

Տանտան, պէպէ՛ք, տանտանայ,
 Տա՛ն տա՛ն, մինչեւ քընանայ.
 Օ՛ր, օ՛ր չուղեր, խեղճ կ'ընէ,
 Սիրտ պէտք է որ դիմանայ:

Ծափի՛կ, ծափի՛կ, ծիրանի,
 Կարմիր խնձոր կըլմանի.
 Ոսկի դեղձան մաղերն ալ,
 Հովը թել թել կը տանի:

Հո՛փ, հո՛փ, աըղաս, հոփաղայ,
 Հո՛փ, հո՛փ, ցատկէ որ չի լայ.
 Խնդում դէմքին վարդ բացուի,
 Աշխարհք ամէնն իմն ըլլայ:

Թումպո՛ւլ, թումպո՛ւլ պլաքաիկ,
 Իմ գառնուկս է մէկ հատիկ.
 Վաղը քունէն արթըննայ,
 Շարժէ թեւերն ու տաիկ:

Եկո՛ւ, հայրիկ, հոպպա տար,
 Չէ՛, չէ՛, մի՛ գար, չեմ իտար.
 Անուշ մանչըս քուն ունի,
 Քիչ մ'ալ մեծնայ, հապա տար:

Այն ի՛նչ աղւոր հայրիկ է,
 Մանչըս ինծի կը ձըգէ.
 Խըփէ աչուիդ անուշիկ,
 Տանտա՛ն, ծափիկ հերիք է:

Աչուկ պա՛հ պա՛հ ու օ՛ր օ՛ր.
 Սիրով մեծցիր օրէ օր.
 Ես հայրիկին քով նըստիմ,
 Երգեմ երգեր նորէ նոր:

Ահա՛ տըղաս տատա՛նի,
 Հոգի կուտայ տանտանի.
 Դըրի երեսն երեսիս,
 Ահա՛ քունը կը տանի:

ԺՈՂՈՎՐԳԵԸՆ ՋԵՆԿԻՆ

Օ Ր Օ Ր

Օ՛ր օ՛ր, աղւոր մանչս օ՛ր օր,
 Քեղ մեծցընեմ օրէ օր.
 Հօրըդ նման մարդ եղիր,
 Աշխարհք քեզմով տեսնէ օր:

Ծոցիկըս տաքուկ օրրան,
 Մաղերըս ծածկոց վըրան.
 Մըշի՛կ, մըշի՛կ մըրափէ,
 Պառկինք բերան առ բերան:

Քեղ բերի ճակտիս պարծանք,
 Ամուլ արգանդն է յանցանք.
 Նոր հարս էի, մայր եղայ.
 Հիմա ընտանիք դարձանք:

Դիշերն եմ քովիկդ արթուն,
 Ձիւ կը դանես քովդ առաուն.
 Քեզի մէկուն չեմ հաւտար,
 Սրտիս սէրն ես կեանքս ես դուն:

Քեզի ծիծ մօր չեմ խտար,
 Տուն չեմ խոթեր կին օտար.
 Օտար բնութք մի՛ առներ,
 Հող չէ՛, ծըծէ՛, կեանքս ալ տար:

Հօրմէդ մօրմէդ քաշէ ցեղ,
 Եղիւր կայտառ ու զօրեղ.
 Պատիւ ճանչցիր, ժիր եղիւր,
 Քեզ կաթ չի տամ պարտալ տեղ:

Ո՛վ որ տեսնէ թող դատէ,
 Մանչուկըս հարազատ է.
 Կունտ ու կըլըր նոնոշիկ,
 Հաղարին մէջ մէկ հատ է:

ՍՐԲՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ

Ս Ր Բ Ո Ւ Հ Ի Մ Ա Ր Ա Պ Ե Տ

Անմահ ես, ո՛վ դու կին,
 քեզ բ՛լբ երանի,
 Դադադիդ մէջ հանդէ
 իբրեւ յօրրանի.
 Մըրա՛փէ, քունդ անոյշ,
 մանկունք խուռներամ
 Թող կապեն վեհ ճակտիդ
 պըսակ անթառամ,
 եւ Թող վարդ թափթըփեն
 հրեշտակներ դողիդ,
 Լուսոյ մէջ ընկղմի
 մաքրափայլ հողիդ:
 Ո՛հ թէ ինձ ալ արուէ՛ր
 քընարս լարէի
 Ներքողեան հիւսելու
 քեզ, ո՛վ Սըբուհի,
 եւ սակայն ես ոչ սիրա
 եւ ոչ երգ ունիմ,
 եւ մատանցս անհըլու
 լըռէ քընարն իմ.

Պէտք էր որ աչքըդ բաց
 փառքըդ տեսնայիր .
 Աշխըրքէն կըշտացած
 ան հող մըտնայիր :
 Չըսիր , «Շատ կանուխ է
 ապրել կուզեմ ես ,
 Կեցիր , ո՛վ մահ , մեղք է
 զատուիլ որբերէս »
 Անուշ դառնուի վիզըդ
 սուիր խաղաղիկ ,
 Ճըզակոտոր եղար
 անթառամ ծաղիկ :

* * *

Լըռեց պառաւ կիներ ,
 լըռութիւնն էր խոր .
 Ճաղին քով , ուժաթափ՝
 ինկաւ դլխիկոր :
 Տիրացու , Գպրապետ
 մեղմիւ լըռեցին .
 Չայները կտրեցան՝
 պղտիկին մեծին :
 Գաւիթը , դասին ներս ,
 ամէնքն էին լուռ ,

Ո՛հ , ամէնք շուարած
 կը խորհին տըխուր :
 Յանկարծ բարի Հայրիկ
 ելաւ , կը խօսի ,
 Յամբած աչքէն արիւն ,
 արցունք կը հոսի :

* * *

Մի , օրհնեալ ժողովուրդ ,
 Սրբուհին սօւր է :
 Տեսէ՛ք , ես էլ լացի ,
 Հայրիկ տըխուր է :
 Զաւկըներս , դիտցէք ,
 իմ սիրտ ալ փըլաւ ,
 Բայց իմ աչք սրբեցի ,
 բերնէս ճիկ չեկաւ :
 Մի՛ լաք , նա որ կօզնէր
 սրբին , թշուառին ,
 Իջան սուրբ հրեշտակներ
 վեր , երկինք տարին :
 Ո՛վ կուգէր որ մի կին
 կնայ շուտ ուժէ ,
 Ազգին որբոց սիրոյն
 այսպէս կեանք տուէ :

Ո՛վ կուգէր որ, ափսո՛ս,
 իր թորեր խոցուին,
 թուր ու մուրով դռներ
 երեսին դոցուին.
 Բայց մինչդեռ հոս լալով
 իր կարդ կատարեն,
 Կը ցնծայ իր հոգին
 երկնից կատարէն:
 Այո՛, ցընծա՛յ յաւէտ,
 դու, ո՛վ Սրբուհի,
 Բաւական կըրել ես
 ցաւեր յաշխարհի.
 Դո՛ւ, ծաղիկ հաստիէդ,
 կոյս, անբիծ շուշան,
 Սուրբ մընալ ուխտել ես,
 Խաչն առիր նըշան.
 Դո՛ւ, որ աղնիւ սեռիդ
 աղնիւ զարդն էիր,
 Գեղեցկութիւն և փառք,
 աշխարհք զո՛հ բերիր:
 Բերիր մի քիչ դրամ՝
 որբերուդ օժիտ,
 Աստուած թիկունք եղաւ
 սպառուած ուժիդ:
 Բայց արդ, երկրորդ անգամ՝
 լըքեալ հէդ որբեր,

Ո՛ւր է նա որ աչքէ
 արցունք կը սրբէր:
 Ա՛խ, օրհնեալ ժողովուրդ,
 ի՞նչ օգուտ լալէն,
 նընջողք լացի ձայնով
 կեւնեն կը քալե՞ն.
 Վըկայ լինի վշտացս
 և երկնից բարձունք
 Կարացի՞ չը թափել
 ես արիւն, արցունք.
 Բայց արցունք հա՞յ կուտան
 նօթի մի որբին,
 Լացէն ի՞նչ կը շահուի
 քոյր երանուհին:
 Ես գիտեմ՝ ձեր մէջէն
 թէ քանի՛ք արդէն
 Բարեգութ, ողորմած
 ճշմարիտ մարդ են.
 Ես գիտեմ թէ Հայ ազգ,
 ազգ է պատուական,
 Որ սկսեց մի կին,
 կընէ տեւական,
 Եւ, Հայրիկ իմ ազգին,
 այս է իմ պատուէր.
 Որ Սրբուհւոյն որբոյ
 առատ տաք նուէր:

Լըռեց բարի Հայրիկ

ալ շըշուկ չը կար,

Միայն թէ կողբային

աղջըկունք արկար:

Այս սուտ աշխարհքին մէջ

սրբոյ լո՛նչ մնաց,

Արդէն մայր չունէին,

պաշտպաններն զնաց:

Ո՛հ, անբոյն թռչնիկներ

անցողուն ծաղիկ

Այն ձեր լըռին լացը

խաբըեց իմ աղիք:

Եւ ո՛հ, եւ ես լացի,

լացի՛, ո՛վ Աստուած

երկու աչկունքս դարձան

աղբիւր արտասուաց:

Եւ ո՛հ, հեկեկանօք

ճանապարհ բացին,

Սեւաւքօղ դագաղը

սուգով վերցուցին:

Ըսէ՛, ո՛վ կին, այսպէս

քեզ ո՞ւր կը սանին,

ինչո՞ւ հետք կուգան

ձեր եւ պաճանին:

Ափսո՛ս օրերդ անցան,

արա՛դ շատ արագ,

Կեանքըդ նուիրեցիր

սիրոյ պատարագ:

Հիմա քեզ կ'ամբիօփէ

քընարան չիբմին

Եւ ի հող իջնացինք

քո՛ւ յողնած մարմին:

Հիմա գէթ դադրեցան

ցաւերն աշխարհի,

Եւ ալ չես տառապիր,

ազնիւ կին բարի:

Անմահ ես, ո՛վ դու կին,

քեզ բիւր երանի

Դագաղիդ մէջ հանգչէ

երբեւ յօրրանի:

Թող առտու, իրիկուն,

ձայնիւ ըղձական,

Դամբանիդ շուրջն երգեն

Սաղմոս, Շարական:

Մատուռիդ մէջ անշէջ

կերոններ վառեն,

Թող խունկը չը պակսի

արծաթ բուրվառէն,

Եւ թող վարդ թափի թրփեն

հրեշտակներ գողիդ,

Լուսոյ մէջ ընկղմի

մաքրաւիայլ հողիդ:

ՈՂԲՈՒՄՆ ՄՕՐԿԱՆ

Երկու աչքիս լոյսը մութի փոխուեցաւ,
Անուշիկ աղջիկըս դուն ես սրտիս ցաւ:

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Ո՛հ, արեւուդ մեռնիմ, լո՞նչ ըրիր, ո՛րդի,
Մութ աշխարհին մէջը, ո՞ւր երթամ, ո՛ր դի,
Գլխուս լո՞նչ ձիւն բերիր, ձեռքէս լո՞նչ կուգայ,
Գացողն ետ չի դառնար. գիտեմ, ճար չկայ:
Սիրտս բանաս մէյ մը կը տեսնես, վէրք է.
Իմին մէկ հատիկըս, ա՛խ, ելար ձեռքէ:
Ըսեմ, մտիկ ըրէ, մի՛ մի՛ սրդողիր,
Կրակդ եմ ինկեր ես, կը դառնամ մոխիր:

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Երկու աչքիս լոյսը մութի փոխուեցաւ,
Անուշիկ աղջիկըս դուն ես սրտիս ցաւ:

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Աշխարհ ետիդ ձգեր, ելար ո՞ւր գացիր.
Մարիկըդ միսմինակ ինչո՞ւ թողուցիր,
Վարդի պէս ծոցիկըս օր մը բացուեցար.
Սեւ հողը քեզ ծածկեց, օրդ չը գիտցար:
Հիմա, լերան գլուխ, մինակ լո՞նչ կընես,
Հողուն թաց ծոցին մէջ լո՞նչեր կը քաշես.
Որդերը կը վխտան, ճաղդդ կը քակեն,
Ո՛հ, մատղաշ մարմնիկդ ինտո՞ր կը ծակեն,

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Երկու աչքիս լոյսը մութի փոխուեցաւ,
Անուշիկ աղջիկըս դուն ես սրտիս ցաւ:

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Լուսընկայ լոյս դէմքէդ ինտո՞ր խաբուեցայ,
Սեւ սուգի մոնեկս ինտո՞ր չը գիտցայ,
Սեւ ճաղը քեզ գնեւ ինտո՞ր թող տուի,
Ձեռքովս քու վերադ ինտո՞ր հող տուի,
Անճըրկած ձեռքերըս ծունկերուս զարկի,
Ա՛խ, ինտո՞ր տուեր եմ անունն աշխրբի.
Չօրնալիք դըլուխըս սեւ պիտո՞ր կապեմ,
Աչքերուս արցունքը սեւ պիտո՞ր թափեմ:

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Երկու աչքիս լոյսը մութի փոխուեցաւ,
Անուշիկ աղջիկըս դուն ես սրտիս ցաւ:

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

Աւա՛ղ, աշխարհք ինծի երնէկ կուտային,
Տունէ տուն, տուն օրդօք տէրնէկ կուտային,
Հիմակ ա՛խ քաշելով ձանիրս հատաւ,
Ժամկո՛չ, ե՛լ գնա բե՛ր պատանքիս կտաւ.
Անձրե ու ձիւն կուգայ, կը ցաթի արեւ.
Ո՛հ արեւս է մթնե՛ր իմ գլխուս վերեւ,
Ա՛հ հերիք ապրեր եմ, պիտո՞ր քովն իջնամ,
Պիտո՞ր փոսիս դուռը ձեռքովս բանամ:

Վո՛ւյ, վո՛ւյ:

ՎՈՂԵՄԻ ԳԵՐԵԶՄՈՆՔ

Ահա մեր սիրելեաց հանգիստը ուր ի քը-
նարան շիրմին կը ննջեն մեր հարք. եկ, ո՞վ
բարեկամ, մի լոյս ժպիտ արձակենք գերեզ-
մանին տխուր մթութեան վրայ: Ինչո՞ւ արդ-
եօք չեմ սիրեր Եւրոպացւոյն դամբարանը.
հո՞ն, ի զուր կը ճգնին ծաղկանց տակ խեղ-
դել մահուան արհաւիրքը. միթէ գերեզմա-
նին պարանքը կմախքի մը սոսկալի բրբէջին
չի՞ նմանիր, եւ հոն՝ ուր զուարթունք կը հըս-
կեն՝ ի՞նչ պէտք մարմարեայ հրեշտակներու.
վերջապէս հոն ամէն ինչ քեզ կը մոռցնէ անց-
եալը, քու սրտիդ չի խօսիր եւ կենդանազուրկ
մեռելութիւն է յաւէտ... եթէ իրնաս, ան-
մահութիւն երազէ մեռելոց քաղաքին մէջ:

Այսպէս չէ իմ ազնիւ ազգիս վաղեմի գե-
րեզմանատունը. աե՛ս, քանի՜ վեճեմ է իւր թե-
ւատարած, հսկայ բռնչկենօք (չէիլեմպիճի ծառ)

իւր հինաւուրց տապաններով, իւր մամուռ-
պատ խաչքարերով: Հոս, երբոր հովը շնչէ՝
հառաչելով կ'անցնի սաղարթին մէջէն, եւ երբ
հողմոց հեծեժող շունչը դադարի, շուրջէ խոր-
հըրդաւոր լռութիւն մը կը տիրէ. հոգիդ կը
շափշափուի եւ անորմեափակ առանձնութեան
մէջ անցեալը իբրեւ իրականութիւն կը պատ-
կերանայ աչացդ առջեւ: Այն հողվարքը զոր
քալ կ'անուանես, քաղաքի մը թաղերէն տար-
բեր չէ այլ եւս քեզ համար: Ննջեցեալներ են որ
յարութեան յուսով կ'ընկողմանին հոն, ինչպէս
մեր լեզուին միայն յատուկ եղող բառը քեզ
լաւ կը յիշեցնէ զայս: Ո՛հ, քանի՜ քանի՜ ան-
գամ մեռելոցին օրը երկիւղած մի զգացում
զիս ի գերեզմանատուն մըձ է ունկնդրել
ղախալ տեսիրոջ՝ որ իւր սուրբ պաշտօնը կը կա-
տարէ: Այսպէս ուրեմն, ո՞վ բարեկամ, ազգա-
յին գերեզմանատունը լի է հաւատով, յուսով
եւ անմահութեամբ:

Յառաջ մատի՛ր. գերեզմանին դուռը մուտ-
քըդ արդիւրոջ պահապան չը կայ. հոս է հան-
գըստաքարը որոյ ներքեւ կ'ամփոփուին նահա-
տակի մը նշխարք: Ինչո՞ւ են արդեօք տապա-
նին կրկին խոռոչները — Ատեն մը մեր սիրել-
եաց վրայ արցունք կը թափէին եւ մեր սգոյն
ցօղով կը լճանար խոռոչը: Գիտե՞ս թէ ինչո՞ւ

անվրէպ է գիրը տապանագրին ճակատը կը զետեղուի— ՈՐ էն Աստուած կը հովանաւորէ քրիստոնէին գիրքը: Ինչո՞ւ են քանդակեր գործիներու պատկերը— Այս անցաւոր աշխարհիս մէջ մարդոյս բաժինն է աշխատութիւն:

Ափսո՞ս, հազար ափսոս, վաղեմի գերեզմաններն այսօր արեւու յանդիման կը մերկացուին, եւ մեռելներու կողպուտով Ամենակալին տաճարներ կը կառուցուին:

Կանգնեցէք, ս՛վ հայրեր, դուք որ խըրճիթներու մէջ կը բնակէիք, սրպէս զի ձեր քրտակէն առատանաք եւ հոյակապ թամեր կառուցանէք. ձեր անարժան յաջորդները գերեզմանակապուտներ են յաւէտ, որ իրենց ապարանք կը կամին եւ Աստուծոյ՝ մատուռն ալ շատ կը տեսնեն:

Հիմա, վաղեմի գերեզմանատան մէջ դալար խոտը կը ծածկէ մեր սիրելեաց հողակոյտը, սպառ սպուռ քարեր մամուռով են ծածկուեր. օր մը թերեւս եղիճ եւ տատասկ ծածկեն մեր աչերէն այն գերեզմանը ուր կը հանդչին Քաղաղ եւ երեւելի ամիրաներ՝ որոց յիշատակը այնքան քաղցր է աւանդապահ սրտին: Բայց ո՞ր սրբապիղծ ձեռք կը յանդգնի վերցնել այնպիսի տապանաքարեր, որոց վրայի հոգեշունչ բանաստեղծութեանց հաւասար զարդիս

եւ ո՛չ մի բանաստեղծ կարող է յերիւրել: Տե՛ս, սա զոյգ մը հարազատաց տապանը, անոնք՝ թեւ թեւի տուած՝ մայրենի գրկերէն դէպ ի վեր երկինք սլացան, բայց հէգ ծնողը յաւիտեան մշտնջենաւորեց անոնց յիշատակը յետագայ տաղերով:

ՍԻՐԵԿՆԵՆ ՍԵՐՐԸՖ ՆԻԿՈԼՈՍ ԸԳՆՅԻ

ՈՐԴԻ ԵՓՐԵՄ

Երբ կը ծաղկէի

Ես վարդի նըման,

Արմատէս չորցուց

Զիս մահէն դաժան.

Ո՛հանուկ էի ես

Ինը տարեկան,

Կարճըցուց օրերըս

Խօթեց յայս տապան.

Բայց շատ մի՛ լաք դուք.

Ծնողք սիրական

Յիսուսն է յոյսըս

Զի գրկեր զիս Ան:

Յամի Տեառն 1836 Սեպտ. 30

ՍԻՐԱԿԱՆԵԱՆ ՍՈՐՐԵՓ ՆԻԿՈԼՈՍ ԱՂԱՅԻ

ԴՈՒՍՏՐ ԻՍԿՈՒՀԻ

Անօրէն մահուան

Ուժն ինծի հասաւ,

Անուշիկ արեւըս

Ինծի շատ տեսաւ.

Կաղաչեմ, Փրկիչըս,

Այս խաւար բանտէն,

Անմահ կեանքով գիս

Ողջնցուր նորէն:

Հարս եկա՛յ քեզի ես,

Յիսո՛ւս իմ Յիսո՛ւս,

Պղտիկ է տարիքս.

Բայց մեծ է յոյսըս:

Յամի Տեառն 1836 Սեպտ. 14

Արդեօք մեծ ժանտամահին տա՞րին էր,
արդեօք ինչո՞ւ լեցուեր է այս թաղը վաղա-
մեռիկ էակօք: Ժամանակը կ'եղծէ ամէն ինչ.
կը բուսցնէ մամուռը՝ որ տապանադիրը կը
ծածկէ, կ'իջեցնէ անձրեւը որ շիրիմներու շա-

ղախը կը քայքայէ, բայց աւանդութիւնը կը
յաւերթացնէ մեր հարց յիշատակն ի մեզ:

Թո՛ղ դադրի եղերամարց ողբը վաղեմի գե-
րեզմանատան մէջ, թո՛ղ հին ժամագրոց մէջ
այդ ողբերը սերտող ա՛լ չը գանուի, բայց քա-
նի որ իմ այս մաշած կուրծքս դեռ իւր վերջին
շունչը չէ արձակած, աւանդութեան բերանը
պիտի լինիմ, պիտի սիրեմ ու սիրել տամ իմ՝
նախնեացս քնարանը, ուր եւ մեք պիտի իջ-
նեմք օր մը անխռով ննջելու: Թո՛ղ բռնչին
շարունակէ ուրեմն տարածել իւր հովանին մեր
հարց սուրբ շիրիմներուն վրայ, խորհրդաւոր
խաչքաւրը եւ տապանը չը պակսի գերեզմա-
նէն, եւ թաղը իւր սահմանը չը կորսնցնէ:

Ս Ի Ր Ա Հ Ա Ր Կ Ի Կ Ո Ն

Բըլբուլ թառաւ բանձրը քարին,
 Կիւլայ դարդեր իւր ճիկերին.
 Էս լէ զուրբան կեղնիմ եարին,
 Ծի մօտ տարէք Սիւփնա սարին:

Սիւփնա սարը տուման մըժ է,
 Էս ա՛խ կէնեմ, էն լէ փօշ է.
 Կասեն արախ դարդին խօշ է,
 Էլպէթ Կիկօն ճիպ սէրխօշ է:

Էս սէրխօշ էմ սիրով էնջախ:
 Քօռ ու ջահնամ էղնի արախ.
 Եա՛ր, դիւ մարես իմ տան օջախ,
 Քեզնից մահրում կէնեմ ախվախ:

Մըտիկ դըրէք բըլբուլ զուշեր,
 Քընց զըմէն եար իմն անուշ էր.
 Թուշն էլ խնձոր աչք լէ նուշ էր,
 Վըր իւր ծոցի խով մըշմըշէր:

Հէնց որ կեւնէր, կիջնէր պաղջան,
 Կու սարսըռար ճայտին մախջան.
 Աչից շողքէն խովցաւ իմ ջան,
 Իմ հեշտ կեանքի տուեց վախճան:

Կի գեամ. եա՛րուկ, նստիր խոտին,
 Շուշան ցէնեմ, էս քէօ ստին.
 Թեւքըս կեղնին մէջիցդ դօտին,
 Տէրտէ կօխնա մըր նէրօտին:

Կ Ի Կ Օ Ն Ի Գ Ը Ս Ը Մ-Բ Ը Յ Ը

Լէ, լէ. լէ, լէ. խըրպան է,
 Խասըմ—Բաշա մէյտանէ.
 Օխաը զուրուշ կունդէլիք,
 Քիրէճ—խանէն կու պանէ:

Մըր խօր, պապկէ գերեզման,
 Թողի, ֆէս տեղ կի գեամ ման.
 Խողիս կելնէ եուքի տակ,
 Խաւտա, գիժար ա վաստակ:

Քանի զուրպէթն եմ ընկեր,
 Մէջից կօտին չըմ քակեր.
 Խարսնուկ անուշ, անթառամ,
 Քեզնից զատ կինն է հառամ:

Ախ, իմ աղբերք, իսլամբօլ,
 Կասէք, ճոջ է, փարան բօլ.
 Խասրէթ մանէք, մեղ հալալ՝
 Մըր խօր մուլքն ա ու մալալ:

Լէ, լէ. լէ, լէ. խըրպան է,
 Խասըմ—Բաշա մէյտանէ.
 Օխաը զուրուշ կունդէլիք,
 Քիրէճ—խանէն կու պանէ:

Հիմիկ լաճերս ինչքան են,
 Վուէղջէն, կորաւն, ինչ կանեն.
 Կըրպօն, Մըրաօն խորոտիկ,
 Սիրուն Շուշան նէրոտիկ:

Հիմիկ իմ արա ինչ կեղնի.
 Ինձնից մահրում կու դեղնի:
 Յամքի ռահան, նանուֆար,
 Գոմից պակսի մըր դուվար:

Հիմիկ էս տեղ էնօթի,
 Խալնիմ կապա հընոտի.
 Իսկի երգեմ երգ ռամկին,
 Աչիցս արցունք հէնց ցամքին:

Լէ, լէ. լէ, լէ. խըրպան է.
 Խասըմ — Բաշա մէյտանէ.
 Օխտը զուրուշ կունդէլիք,
 Քիրէճ — խանէն կու պանէ:

Արեւ շողեր է պօծաւ,
 Նաշխուն ա դաշտ ճիւղն ու ծառ.
 Երգիս վիերեւ են հաւքեր,
 Կու ճըլվրլան մըր խաւքեր:

Դի՛, նա, առաջքս են լաճեր,
 Ինչքան բոյ բօսն են աճեր.
 Բարով, կասեն, ի մեր սար,
 Մըզ՝ գալդ երկնից է խաւսար:

Ա՛խ, շախշո՞ւն էմ, ի՛նչ էրի,
 Ղարիպ եղէ, սիրաս կիէրի.
 Լուռ կաց, աշուղ, ի՛նչ պէտք երգ,
 Կիգեամ, կիգեամ իմ օղիւրք:

